

Op 19 oktober had, zoals wij al weergaven, Hitler van het *Oberkommando des Heeres* vernomen dat de Duitse tank- en gemotoriseerde divisies op 11 november weer *einsatzfähig* zouden zijn. Onmiddellijk had hij toen in beginsel besloten om de aanval op Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk op 12 november in te zetten; die datum was evenwel aan de eenheden welke de aanval moesten uitvoeren, toen nog niet doorgegeven. Dat laatste geschiedde, gelijk ook al vermeld, voor het eerst op zondag 5 november. Vóór die zondag evenwel, vermoedelijk in een van de eerste dagen van november, kreeg de Engelse regering (wij weten niet, via welke kanalen) een inlichting welke ten dele juist, ten dele onjuist was; juist, voorzover zij behelsde dat Hitler op 12 november met een nieuw offensief zou beginnen, onjuist voorzover bericht werd dat uitsluitend Nederland object zou zijn van dat nieuwe offensief. Hoe kon men Nederland helpen? Daarvoor was, constateerde men in Londen, overleg met Fransen en Belgen nodig dat allicht enkele dagen zou vergen. Het eerste wat men te doen had, was onverwijld de Nederlandse regering waarschuwen.

Het overbrengen van die waarschuwing werd opgedragen aan de Britse gezant in Den Haag, *Sir Nevile Bland*. Op zaterdag 4 november zocht deze minister van Kleffens op om hem mee te delen wat hij uit Londen vernomen had. Van Kleffens nam dat bericht ernstig op. Hij pleegde onmiddellijk overleg met de minister van defensie, Dijkhoorn; ook de koningin werd ingelicht; besloten werd dat op zondagmiddag 5 november een bespreking zou plaats vinden; generaal Reynders zou daaraan deelnemen: het leek verstandig dat deze zich er dan van te voren rekenschap van gegeven had, wat men in die ene week doen kon om het land in een betere staat van verdediging te brengen. Dus ontving Reynders het verzoek, zich onmiddellijk naar de ambtswoning van de minister van buitenlandse zaken te begeven. Hij werd er ingelicht over de Engelse waarschuwing¹ en besloot, de commandant van het veldleger, generaal J. J. G. van Voorst tot Voorst, te raadplegen. Die zaterdagavond belde hij hem op in zijn hoofdkwartier te Zeist en zondagmorgen om zeven uur verscheen van Voorst tot Voorst bij Reynders. Generaal Reynders had opdracht gegeven om plannen uit te werken ten einde bij een dreigende Duitse aanval gebieden ten oosten van de Grebbe-linie en haar voortzetting in de Betuwe onder water te zetten: konden zij al uitgevoerd worden? Generaal van Voorst tot Voorst rapporteerde positief. Gevolg was dat, toen zondagmiddag minister-president de Geer en de

¹ Getuige I. H. Reynders, a.v., p. 13, 24 en 603. Reynders dateert de Engelse waarschuwing op 5 in plaats van op 4 november. Dergelijke onjuistheden komen in tal van getuige-verklaringen met betrekking tot het november-alarm voor.